

Simon Rustja

Slovenski šport na avstrijskem Koroškem v zadnjih desetletjih

Slovenska športna zveza organizira in koordinira športno dejavnost koroških Slovencev. V krovno organizacijo včlanjena društva so dejavna na celotnem dvojezičnem ozemlju (avstrijske) Koroške, od leta 2013 tudi na (avstrijskem) Štajerskem – tako v posameznih krajih kot tudi v posameznih športnih panogah. Lok športne dejavnosti sega od alpskega oz. nordijskega smučanja, biatlona, deskanja, sankanja, odbojke, nogometa, košarke, boksa, namiznega tenisa, tenisa, atletike, jadraltva do planinstva, lovstva, športnega ribištva in šaha. V zadnjih desetletjih v letnih poročilih slovenskih oz. dvojezičnih društev iz leta v leto pogosto beremo stavek: »To je bilo najuspešnejše leto našega delovanja.« Toda pogledimo, kaj te zapisane besede pomenijo v športnih uspehih.

■ Zasnežene ravnine in strmine

Slovenska slovnica temu nasprotuje, a v družini Zdouc, ki živi na Radišah, je šport nedvomno zapisan z veliko začetnico. Prav iz te športne družine izhaja biatlonka **Dunja Zdouc**, ki tekmuje za društvo **DSG Sele**. V minulem desetletju se je na biatlonskih stezah iz sezone v sezono stopnjevala in leta 2021 presegla vsa pričakovanja, tako tudi lastna. Odlične nastope v svetovnem pokalu je v tem letu kronala na svetovnem prvenstvu na Pokljuki s srebrno kolajno v mešani štafeti. Veselje nad uspehom je v vsej narodni skupnosti bilo zaznavno prek družbenih omrežij. Po tekmi na Rudnem polju so jo množično obkroževali tudi slovenski novinarji in tem je v slovenščini odgovarjala na številna vprašanja. Med drugim je tedaj dejala: »Pokljuko malo dojemam kot domače prizorišče. Sem ponosna koroška Slovenka, zelo rada sem tukaj.« Želja po stopnjevanju jo spremlja še naprej. Tako je med drugim sodelovala na zimskih olimpijskih igrah 2022 v Pekingu. Že leta 2018 je bila del olimpijskih iger in ta čas je doživela kot nekaj posebnega, saj je v olimpijski vasi lahko srečala športnike in športnice, ki jih sicer pozna samo s televizije.

Uspehov v zimskem športu je slovenska narodna skupnost vajena, saj že več desetletij iz **ŠD Zahomc** prihaja nešteto uspešnih atletov in atletinj. Tako je v zadnjem desetletju vedno znova opozarjal nase nordijski kombinatorec **Tomaž Druml**. Izjemo uspešna kariera ga je vodila vse do svetovnega pokala, kjer se je več let meril z najboljšimi na svetu. Eden izmed najpomembnejših trenutkov njegove kariere pa je bil naslov svetovnega prvaka pri juniorjih v poljskih Zakopanah. Dan pred tekmovanjem ga je še mučila bole-

zen, tako da od tekmovanja ni pričakoval ničesar. Po dobrih skokih pa so se pričakovanja spremenila. »Po skokih sem bil že drugi, tako da sem moral ujeti samo še enega in sem bil svetovni prvak,« se spominja Tomaž Druml. Leta 2015 so pri njem odkrili srčno aritmijo, zaradi katere je skoraj za leto dni prekinil treninge. »Potem sem še poskušal tekMOVATI, saj so zdravniki trdili, da je vse v redu.« Vendar se je izkazalo, da ni bilo vse tako dobro. Težave ga spremljajo še danes. Kljub temu je zagnano nadaljeval, zamenjal državljanstvo in tekmoval za Slovenijo. Vendar je pri poletnih pripravah opazil, da mu ne gre najbolje, zato je zaradi srčnih težav moral predčasno končati svojo kariero. Za Slovenijo je še zadnjič nastopil na svetovnem pokalu in se dostojno poslovil od športa. »Nisem bil tam, da bi tekmoval za prvo mesto. Vedel sem, da prvega mesta ne bom dosegel. Kot turist sem spremljal tekMOVANJE in poskusil uživati v teh zadnjih trenutkih. Zelo lepo sem se lahko poslovil od tega športa.«

Pri društvu **ŠD Zahomc** pa morajo v velike škornje stopiti predvsem nordijski skakalci, saj iz tega društva izhaja mnogo skakalcev, ki jim je uspel skok v svetovni vrh. Ko se sprehodiš skozi idilično vasico Zahomc, obdano s slikovitimi alpskimi vrhovi, začutiš, da so smučarski skoki del njenega srca. Vsak v tej vasi je namreč vsaj poskusil skočiti s smučmi, saj gre za dolgoletno tradicijo, ki se je začela že v petdesetih letih. Eden izmed fantov, ki je odraščal ob vznožju gora in se navdušil nad smučarskimi skoki, je bil tudi **Janko Zwitter ml.**, danes priznani trener. Med njegovimi varovankami je tudi svetovna prvakinja leta 2023 **Alexandria Loutitt**. Janko Zwitter meni, da

Srebrna Dunja Zdouc, Pokljuka 2021; vir Simon Rustja, Novice.

je pri treningih ključnega pomena rdeča nit. Za uspeh v tem športu so pomembne specifične mišice, medtem ko druge niso tako ključne. Jankov pristop temelji na izgradnji trdne osnove, na kateri lahko gradi in se osredotoča na podrobnosti. Svojim varovancem pomaga z lastno izkušnjo kot nekdanji smučarski skakalec, ki se je sam spoprijemal s težavami in ovirami na poti do uspeha. Kot pravi sam, je bil na začetku kariere zaznamovan z neugodnimi okoliščinami, ki so mu preprečile, da bi se uveljavil kot skakalec. To ga je spodbudilo k temu, da je postal trener in svoj pristop utemeljil na tem, da se vsaka napaka lahko spremeni v priložnost za napredek. Ključno pri tem pa je, da istih napak ne ponavljaš večkrat, kar je eden izmed glavnih ciljev njegovega pristopa.

V velike škornje, ki so jih zapustili atleti ŠD Zahomc v zadnjih desetletjih, trenutno uspešno stopa mlada generacija smučarskih skakalcev. **Julijan Smid, Hannah Wiegele in Daniel Tschofenig** že vrsto let s svojimi uspehi ne opozarjajo le nase, temveč tudi na dobro delo domačega zahomškega društva. Predsednik ŠD Zahomc **Martin Wiegele** poudarja, da so uspehi pomembni z več vidikov. Po eni strani je opazno, da se obrestuje dolgoletno in dosledno delo, ki so ga vlagali v ta šport. Po drugi strani pa vidi v uspehu tudi motivacijo za mlade, ki že oblikujejo novo generacijo skakalcev in skalk.

Trener Janko Zwitter z mlado varovanko svetovno prvakinja 2023 Aleksandro Louttit; vir Simon Rustja, Novice.

■ Od plezanja prek plavanja do kolesarstva

Športni uspehi v zadnjih letih so se kopičili tudi v športnem plezanju. V zadnjih letih je priimek Užnik postal pojem ne le v plezalnih krogih na široko po Avstriji, temveč po vsem svetu. Brata **Nicolai in Timo Užnik**, ki tekmujeta za **ŠD Šentjanž**, sta na deželni, državi in mednarodni tekmovalni ravni slavila vidne rezultate. Tako je mlajši Timo že postal mladinski evropski prvak v težavnostnem plezanju, starejši Nicolai pa se je leta 2022 okronal z naslovom evropskega prvaka v balvanskem plezanju. Z dobrimi nastopi v letu 2023 ima Nicolai dobre možnosti, da bo sodeloval na olimpijskih igrah v Parizu leta 2024.

Da šport ostaja šport ne glede na to, ali se z njim ukvarja splošna populacija ali ljudje s posebnimi potrebami, že vrsto let s svojimi uspehi dokazujeta sestri Zablatnik iz Galicije. Za **Romino in Marino Zablatnik** je šport neskončna zabava, saj ju veselje in skupnost ob športu izjemno osrečujeta. Osvojili sta že več kot sto kolajn, zaradi katerih doma že skoraj zmanjkuje prostora zanje. Njuna vrhunska pot se je nadaljevala tudi na svetovnih poletnih igrah specialne olimpijade v Berlinu leta 2023, kjer je Romana osvojila bronasto medaljo na 100 metrov mešano. Plavanja sta se naučili v domačem bazenu ob pomoči očeta Pavla Zablatnika. Posebno priznanje je Romana prejela leta 2018 na slavnostni prireditvi na Dunaju, na kateri je bila izbrana za športnico leta v kategoriji športnikov in športnic z motnjami v duševnem razvoju.

Peter »Paco« Wrolich je sijajno zastopal koroške Slovence kot nekdanji profesionalni cestni kolesar v svoji izjemni karieri. V času svojega kolesarskega udejstvovanja je navduševal v dveh ekipah – med letoma 1999 in 2008 je tekmoval za ekipo Gerolsteiner, med letoma 2009 in 2010 pa za Team Milram. Njegov kolesarski talent se je kazal tudi na olimpijskih igrah, saj je nastopil na poletnih igrah v letih 1996 in 2000. Leta 1996 je dosegel 54. mesto, leta 2000 pa se je izkazal še bolje, saj je osvojil 22. mesto na cestni dirki. Peter se je odločil preizkusiti tudi na največjih dirkah, petkrat je nastopil na Dirki po Franciji in enkrat na Dirki po Italiji. Njegova udeležba na teh prestižnih tekmovanjih je bila pravi navdih. V njegove čevlje pa zdaj stopata sinova **Manolo in Santiago Wrolich**.

Po očetovih stopinjah? Manolo in Santiago, sinova kolesarja Petra (Paca) Wrolicha; vir Simon Rustja, Novice.

■ Uspehi v športnih dvoranh

Dob je majhna vas s približno 160 prebivalci. Vasica nima gostilne, ima pa dve cerkvi, gasilski dom in odbojarski klub, znan po vsej Evropi. Svoje domače tekme igra v športni dvorani Jufa v štiri kilometre oddaljenem Pliberku. Odbojarsko navdušenje se je začelo leta 1982. Mladi domačini so ustanovili društvo SK Aich/Dob, ki ima v pravilih zapisano obveznost do dvojezičnosti. Leta 1986 so osvojili naslov koroškega prvaka. Odločilnega pomena pa je bila sezona leta 1990/1991, ko si je moška ekipa priborila igranje v prvi avstrijski ligi AVL. Prva moška odbojarska ekipa je leta 1997 osvojila četrto mesto in se tako prvič uvrstila v prvi krog tekmovanja za evropski pokal. Klub od devetdesetih let redno igra tudi na mednarodnih

tekmovanjih. Leta 2012 je bilo dolgoletno vztrajno delo poplačano z naslovom državnega prvaka. Naslov avstrijskega prvaka so Dobljani osvojili še leta 2018 in 2019. V 2018 je ekipa, ki je že vrsto let med najboljšimi avstrijskimi odbojgarskimi ekipami, osvojila tudi mednarodni naslov v ligi Mevza.

Na avstrijskem Koroškem se je v zadnjih desetletjih razvila tudi košarkarska tradicija, z ekipo KOŠ Celovec kot enim najuglednejših košarkarskih klubov na Koroškem. V društvu je aktivnih mnogo mladinskih ekip ter tri moške ekipe (hobby liga, koroška liga, druga zvezna liga) in ženska ekipa, ki je igrala v prvi avstrijski zvezni ligi do sezone 2022/23, še zmeraj pa igra v mednarodni Extra ligi.

Košarka se je začela uveljavljati na Slovenski gimnaziji pod vodstvom prvega športnega učitelja Milana Kupperja. Ekipa šole so se že kmalu uveljavile na šolskih prvenstvih. Leta 1988/1989 so prvič sodelovali v klubskem prvenstvu košarkarske zveze Koroške in Vzhodne Tirolske (KOBV), v katerem so mladi igralci do 14 let osvojili naslov prvaka na Koroškem. Tri leta (do leta 1991) so šolske ekipe sodelovale na klubskih prvenstvih, preden je bila leta 1992 ustanovljena košarkarska sekcija pri Slovenskem atletskem klubu. Leta 1997 je KOŠ Celovec ustanovil samostojni šolski košarkarski klub.

Leta 2001 so v klubu prvič ustanovili člansko ekipo, da bi igralci ostali zvesti klubu tudi po zaključku šole, saj so talentirani igralci odšli k drugim ekipam. Leta 2006 je članska ekipa postala koroški prvak, leta 2008 pa so osvojili naslov avstrijskega prvaka druge zvezne lige. Poleg članske ekipe so uspešne tudi otroške, mladinske in šolske ekipe društva, osvojile so številne naslove deželnih in tudi državnih prvakov.

■ S stadiona pod Košuto prek stadina SAK do Santiaga Bernabeua

Med najboljše nogometaše slovenske narodne skupnosti lahko prištevamo vratarja **Milana Oraže**, ki je svojo nogometno pot začel na nogometnem igrišču v Selah. Po šoli je Selan poznal le dve

stvari: nogomet, ko ni bilo snega, in smučanje, ko je bil sneg. Talent so hitro opazili tudi v društvu v Selah. S 17 leti je bil prvi vratar ekipe starostne skupine do 23 let. Le leto pozneje je s komaj 18 leti postal prvi vratar članske ekipe Selanov. Nogometna pot se je nadaljevala v Celovcu, kjer je igral za Slovenski atletski klub. V času, ko je igral Milan Oraže, in tudi v letih pred tem se je klub spoprijemal z izzivi, saj so se med gostovanji pogosto srečevali s »pronemškimi« oz. »protislovenskimi« sodniki in gledalci, kar je včasih privedlo do zelo »vročevrtnih« tekem.

Slovenski atletski klub (SAK) je bil in je še danes zaznamovan z močno prisotnostjo koroškoslovenskih in slovenskih trenerjev ter nogometašev v svojem iglarskem kadru. Dres Slovenskega atletskega kluba je obleklo tudi kar nekaj slovenskih članskih reprezentantov, kot so Milivoje Novaković, Primož Gliha, Janez Pate, Željko Mitraković, Andrej Pečnik in Senad Tiganj. Poleg tega pa so igralce SAK vodili tudi trenerji, kot sta Jože Prelogar in Marijan Pušnik.

Milan Oraže je pri SAK nasledil Ljubišo Dalanovića. Ta je bil v naslednjih letih tudi trener in je imel velik vpliv na njegovo nadaljnjo športno pot. »Če ne bi bilo njega, nikoli ne bi prišel tako daleč,« je pojasnil Milan Oraže in dodal, da so bili treningi sicer zahtevni, a so se obrestovali. Že po poldrugem letu igranja ga je pot vodila k tedaj eni najboljših avstrijskih nogometnih ekip v Innsbruck.

Na tedaj 23-letnega Selana so Tirolci postali pozorni na tekmah izbora najboljših igralcev Koroške. S svojim klubom FC Tirol Innsbruck je od takrat naprej igral ne le v najvišji avstrijski ligi, temveč tudi za evropski pokal. »Na začetku si nervozen, potem pa se navadiš,« je opisal občutek pred mednarodnimi tekmami, ki so zanj bile nekaj posebnega. Na svoji nogometni poti je igral proti ekipam, ki v svetovnem merilu sodijo med najboljše na svetu, na primer FC Liverpool, Real Madrid in AS Roma. Take tekme uvršča med vrhunce kariere, saj je kot otrok take ekipe le gledal, nenadoma pa je igral proti njim. Konec koncev pa je poudaril, da nogomet ostaja nogomet in da se ga povsod igra enako.

Poletni KAMPUS je letos privabil več kot 50 mlajših otrok ter najstnikov, ki so avgusta v Celovcu iz dneva v dan izboljševali jezikovno znanje in športne spretnosti; vir Simon Rustja, Novice.

Finale Europeade 2022, v zelenih dresih viceprvaki Korošci; vir Štefan Rajhman, Europeada.

Tekme na mednarodnih tleh zelo dobro pozna tudi nogometašica **Anna Malle**. Boroveljčanka se je leta 2015 pridružila avstrijskemu prvoligašu SK Sturm Graz na Štajerskem, ki velja za eno najboljših ekip v Avstriji. Tam je prevzela vodilno vlogo in se s svojo ekipo redno uvrščala v ligo prvakov, kjer je med drugim igrala proti ekipam, kot sta FC Zürich in Real Madrid. Nogometašica pa je bila leta 2022 tudi del koroške reprezentance »Team Koroška«, ki je zmagala na evropskem prvenstvu avtohtonih manjšin, tako imenovani Europeadi.

Europeada je leta 2022 potekala že četrto. Prvi turnir so pripravili leta 2008 pri Retoromanih v Švici, naslov prvaka pa so osvojili nemško govoreči Južni Tirolci. Na drugi izvedbi je prvič sodelovala tudi slovenska manjšina, namreč moška reprezentanca koroških Slovencev, ki si je tedaj priborila četrto mesto. Na tretji izvedbi je ekipa koroških Slovencev osvojila tretje mesto. Na četrto izvedbi, ki je potekala na Koroškem pod geslom »EUROPEADA 2022 in Kärnten/Koroška – TOGETHER UNIQUE / SKUPNO ENKRATNI / GEMEINSAM EINZIGARTIG – skupaj praznujmo enkratnost raznolikosti v Evropi«, je moška ekipa osvojila drugo mesto. Naslov prvakinj pa so si priigrale nogometašice koroških Slovenk – te so prvič sodelovale na tem evropskem veledogodku, ki je veliko več kot samo nogometni turnir.

■ Kako zagotoviti športne uspehe tudi v prihodnje

Športni uspehi slovenskih športnic in športnikov ter društev v zadnjih letih so odsev dolgoletnega vztrajnega dela na športnem področju na avstrijskem Koroškem. Hojo po ubrani poti bodo nadaljevali tudi v prihodnjih letih. Ključ za uspešno prihodnost pa je

brez dvoma delo z mladino. Razveseljive vesti prihajajo iz šolskih klopi oz. iz šolskih telovadnic. Športna akademija Krona in Slovenska športna zveza skupaj z včlanjenimi klubi že desetletja tesno sodelujeta pri oblikovanju športne ponudbe v slovenskem jeziku. Pod okriljem projekta **Kampus** od leta 2020 skrbijo za profesionalno športno udejstvovanje v panogah nogomet, košarka, odbojka, šah, namizni tenis in atletika. Vsi treningi potekajo v slovenskem jeziku, trenersko ekipo pa sestavljajo strokovnjaki iz kolegija Slovenske gimnazije v Celovcu in Dvojezične trgovske akademije ter izobraženi strokovnjaki iz vrst narodne skupnosti in matične države Slovenije. Projekt Kampus je medtem razširil svojo ponudbo še na koroške ljudske šole. Cilj projekta je omogočiti otrokom, da na igriv način pridejo v stik s športom, in jim tako pokazati lepote športnega udejstvovanja, vse to pa v povezavi s slovensko besedo.

Simon Rustja,
novinar (časnik Novice),
simon.rustja@gmail.com